

אישית גם לי נוח להיבדל - אני מעונין מאוד בכתיבת תולדות 95 השנים האחרונות,

גם בחקירת ההנך וגם במספר בעיות פילוסופיות, אבל אני חרד מאוד להידרדרות חנועת

הפועלים. "המערך" ילך מדחי לדחי, מפ"מ לא תירש את מפא"י - אלא בגין, שעם

התחברותם עם הליברלים תשתנה דמוחו.

- הכינוחי במשך היום הרצאה בכתב בשביל המכון לבעיות בינלאומיות (כביכול

Chatham House), ולפני לכתבי להרצאה התארחתי בחגיגת בר מצוה

של אחד משכונת פלורנטיין. קצת באיחור הגעתי למכון, האספה נערכה בבית והיה מלא.

הרצאתי לא מן הכתב. נשאלו שאלות אח"כ: תחומים ~~XXX~~ איך נסתיים הפער בין העדות,

מה הן החמורות בעולם הערבי, בעית גרמניה, הנתחייב למדינה השואפת לרוונש?

אלתגר פצא בדברי רמז על הסכסוך במפלגה כשסיפרתי על צורציל שלא נבחר אחרי הנצחון

ההיסטורי שלו במלחמת העולם השניה, בן אמתי שאל על השנויים בעולם ויחסם לישראל.

זליגסון שאל אם המשטר ^{ברוסיה} ~~ממ~~ לא יחנבד למלחמת ווייטנאם, מדוע לא שמתי לב לענין

מין בהיוחי בבורמה, כרמל - על גשר עם ישראל השניה, אוטומציה תביא לחוסר עבודה.

גב' וסקביץ - על בחירות אזוריות, שנברט - אם הפער והאלמות המפותחות והמתפתחות

והטכנולוגיה יסייעו זה לזה. על שאלות פנימיות לא עניתי. יש המורות בעולם הערבי -

אבל סיכוי לשלום ישנו בשנויים בינלאומיים. יש לסתום הפער על ידי הרמת גיל חינוך

חובה חינום בשחים או בשלוש שנים. על יחסינו לגרמניה יש לדון מנקודת מבט צרכי

29.6.65, יום ה' כס' סיוון

בעשר בבוקר בא אצלי אולשן לפי הזמנתי. הסברתי לו קשרי עם - ומקורות

ידיעותי על הפרשה, שאינה פרשת לבון בשנת 1954, אלא פרשת השבעה בשנת 1960.

כיצד ולמה הרכבהי ועדת כהן בשנת 1960 ~~XXX~~ מה דרש ממנו לבון בענין זה, מדוע

סרבתי לטהר אותו, פניתי לשרת, ו"הטהור" המדומה של שרת, חליפת המכחבים ביני ובין שרת בסוף אוקטובר בענין זה, חלקו של אשכול, בסרוב הקמת ועדה חקירה כפי שדרש גיבלי ומדוע הקים במקום זה ועדה שרים, למה סרב לשמוע עדים כפי שדרש רוזן, איך הגבתי למסקנות, מה נודע לי בשנת 1964 מחומר מפלגתי על הסכמה לוועדה חקירה מצד מ. שרת עוד בשנת 1954 "ופנחס לבון לא גרס זאת", דברי אשכול על החחלת הפרשה עם כניסת לבון למשרד הבטחון. הפחד של אשכול ושרת - שמקורו ומהותו לא ידועים לי, דברי אשכול ושרת במרכז המפלגה לפני הועידה על תיבת פנדורה ועל סכנת התגלות דברים נוראים שנעשו בממשלה עד 1960, כששרת לא היה בשלטון ואני הייתי ואיני יודע כלום על כך, ומסקנתי על הידרדרותה המוסרית של המפלגה והשפעת הדבר על סוהרה המוסרי של המדינה.

כמה דברים היו ידועים כבר לאולשן, רוב הדברים - לא. הוא שבעוד שנתיים היה מצטרף לרשימה נפרדת, עכשיו, מיד לאחר צאתו מבית המשפט העליון - לא (אם כי אני בלל לא הצעתי לו הצטרפות). על חוות דעת זמיר אמר: אילו אמר שוועדת השבעה לא פעלה בניגוד לחוק - היה בסדר, אבל כשאמר שהוועדה פעלה בהתאם לחוק אינו בסדר. סיפרתי לו על עדותו של אשכול בוועדת השבעה שדיין סיפר במסיבה גדולה שלבון לא נתן הוראה, ואמר שדיין מחא על כך כשזה הודלף לעמונים - אמר אשכול למחוק דבריו מהפרוטוקול. לדברי אולשן אין כל החלטה מחייבת לגבי לבון, והוא רואה אסון בשיטת הבחירה הקיימת.

- באמצע השיחה בא אצלי ד"ר פעולן. בא ארצה בשנת 1939. היה בכנס אביחיל, הוא רופא, בלתי מפלגתי, "משוגע" לנגב. במלחמת הקוממיות היה רופא צבאי. יש ארגון אקדמאים בלתי מפלגתי, הוא מיוצג הכלתי מפלגתיים, 360.000 הקולות שקבלנו

בבחירות לכנסת החמישה ניחנו לב.ג. ארגנו אז 60 חוגי בית, והוא יודע דעה הקהל.

הצעתי לו לבוא הערב למסיבה לביחי.

אולשן טלפן לי ששמע שאיש זה רצה להכנס לכנסת, ומה שדוחף אותו כנראה הוא

מקום בכנסת.

דרך אגב הזכיר לי אולשן איך הועבר בית המשפט העליון לירושלים. רכשו בית

לבית משפט עליון בת"א. הגיע השגריר ירשוב, בא שרת ובקש לקחת בית זה בשביל ירשוב.

אולשן אמר אז - מדוע לא נעביר בית המשפט לירושלים. אמרתי אני: מדוע באמת לא

לירושלים. ובאמת עבר - מוסד ראשון לירושלים.

- בערב נחכנסו בביתי כארבעים וחמשה אנשי "המיעוט" - כיניהם גם מחנגדי

רשימה עצמאית, כאהוביה מלכין, בהיר ומשה דייך. אמרתי שהשאלה אינה פילוג או לא

פילוג. אין אנו באים להקים מפלגה חדשה, נוספת. אנו רק מסרבים להיגרר אחרי

ההידרדרות המוסרית של צמרת המפלגה והממשלה שנקטו באמצעי פחד, רמיה להטיל דעתם

על המפלגה. ההידרדרות זו בלי מלחמה נועזת של נאמני התנועה וערכיה - תביא

להסתאבות גמורה ולשלטון בגין. דרוש עוז לחמורה, כפי שאמר בן-אהרון: מאבק נועז

של כל הכוחות הנאמנים לסוהר המוסרי של מוסדות המדינה ונציגה ולמשמרות הדור.

ניסחתי חשעה סעיפים למצע.

ההבדל אינו בין הרוב והמיעוט. הליקויים שנחגלו בזמן האחרון הם מעסי

הצמרת המנסים להטיל פחד על הצבור כי הברירה היחידה היא אשכול או בגין. לא אלמן

ישראל, ויש לא אחד שמסוגל להיות ראש ממשלה. חוסר רשימה עצמאית תביא רבים

מחבריה להימנעות גמורה, ליאוש ולדכאון. ירגישו שהם נעזבו. על ידי כך יגדל כוחו

של גדחל. וויכוח חברי וחופש הדיבור והביקורת במפלגה יחוסל. המפלגה תתגלגל מדחי

לדחי, ואין מפלגת פועלים אחרת שחירש מקומה. מפ"מ עדיין כבולה לדוגמות מיושנות שמקורן בסטליניזם, אם כי יש בקרב חבריה חלוצים נאמנים ומסירות לערכים משוחפים לכולנו. אבל אין היא מסוגלת כפי שהיא לשמש אלטרנטיבה. אנשי אה"ע פשטו לגמרי את הרגל. אין להם כל זכות קיום. פרשו מהמפלגה, הקימו "חנועה לאחדות העבודה" (אם כי אין כמוהם מפלגים בחנועת הפועלים), נתאחדו עם השה"צ, ניסו להשתלט עליו, וכשלא יכלו - פלגו את מפמ ויסדו שוב כביכול אה"ע; נתחברו עם צמרת מפא"י בחקוה שישתלטו על מפלגה זו. וחקווה זו אינה בלי יסוד, כי הצמרת נטשה כמה מערכי החנועה ואינם סובלים כל התנגדות רעיונית ואינם מסוגלים לווכות חברי.

בנוגע לרשימה עצמאית יש פסימיסטים ואופטימיסטים. לא אלה ולא אלה אין ביכלתם להוכיח מה יקרה. כי תוצאות הבחירות אינן ניתנות מראש. כוחה של הצמרת לקנות בכסף, במשרות או בחנופה אנשים מוגבל למעטים. המונים אין לרכוש באמצעים אלה. יצביעו ~~צמרת~~ כמיליון ומאחיים אלף איש, ביניהם רבבות נוער שלא הצביעו אף פעם. הדימבוגיה של פילוג חשפיע על כמה מחברי הקבוצים, המושבים והערים - לא חשפיע על המונים מהעומדים מחוץ למפלגה. הבחירות הן חשאיות ויש כוח רב ועצום למצב יותר משכורים כמה עהונאים, וכיחוד עהוני הערב, המחניפים עכשיו לצמרת מפא"י יותר משנאת "המן" מאשר אהבת "מרדכי". נוער לא יפחידו והמונים לא ירמו. לא נקרא להכנס למפלגה חדשה אלא לאפשר לנו לחקן המעווחים הדימוקרטיים והמוסריים שהצמרת עוותו בזמן האחרון. חוסר רשימה יגדיל מיד כוחו של גחל. רבים מחומכי 40% בוועידת המפלגה יהיו מיואשים ולא ישתתפו בבחירות, כמשה דיין. רבים יצביעו בעד גחל, כי בגין אחרי הצטרפות הליברלים משנה לכאורה את עורו. גם אם הרשימה תקבל 10 צירים כדעת הפסימיסטים תמנע השתלטות בגין ולא תצביע בעד הממשלה הנוכחית, אלא תבקר כל מעשה ומחדל שאינו הולם צרכי המדינה. אם תקבל 30 כדעת האופטימיסטים

תקרא לליכוד החברים במפלגה ולטהרחה ותקים ממשלה קואליציונית מכל סיעות הפועלים, ממפ"ם ועד הפועל הציוני ומפדל לרבות הליברלים העצמאיים, תניחה חופש הבחירה לכל סיעה בשאלת שנוי משטר הבחירות, ויחכן שתוכל לתקן משטר הבחירות בעזרת הליברלים של גחל, רוב הליברלים העצמאיים, כל נבחרים מפא"י ואולי בעזרת כמה חברים של מפדל, לא בבחירות איזוריות רוביות, אלא בבחירות אזוריות יחסיות, כמו בסקנדינביה. משה אמר שלא ישחתף ברשימה ולא ישחלב במפא"י, אלא בארבע השנים הבאות יהיה פסיבי, כי אינו מאמין בהצלחת רשימה נפרדת. בהיר סבור שבעוד שנתיים נרכוש הרוב במפלגה, ולע"ע נהיה רק אופוזיציה במפלגה. זוהי גם דעת אהוביה. רוב החברים דרשו רשימה עצמאית וכך הוחלט, ונבחרו שמעון פרס, יוסף אלמוגי, יצחק נבון, נחמן אשכנזי, המיר, מרדכי סורקיס, חנה למדן ואמנון גולן לארגן כנוס גדול של חברי הועידה ואחרים לארגן הפעולה. הסברתי עמדותי האישית בשאלת הפסימיסם והאופטימיסם ובמונע העיקרי אצלי בעד הופעה עצמאית.

בישיבת המרכז שבה נידונה הדרישה לועדת חקירה בענין ועדת השבעה נאם דב יוסף שעשה רושם עמוק על החברים. ענה לו מיד אשכול בשורה של סילופי האמת. אחרי דברו עוד חברים הגיעה שעת חצות, ונשארו עוד כחמשה עשר נואמים. ברקת הודיע שגמפני השעה המאוחרת הישיבה תימשך בירושלים, הודעתי שהערותי לאשכול אשלח בכתב לחברי המרכז, כי לא אוכל להשתתף מחר בישיבה בירושלים. באו החברים אשכול לישיבה ופתאום הודיעו שהממשלה נחפזתה - ללא כל תקלה בקואליציה או הצבעה בכנסת. היה ברור שזהו חמרון להפיל פחד על החברים. החמרון הצליח. כי נקרא המרכז אחרי ימים אחדים קראו כל חברי המרכז לאשכול להקים "מחדש" את הממשלה, לא באחי לישיבה זו, אבל שלחתי מכתב שבו הודעתי שאמשיך במלחמתי למען האמת והצדק גם כשאיה בודד ומבודד. ולכן איני מפחד מנבואת הפסימיסטים, לא אוכל להיות פחות מבוחר אחד בארץ.

בכל שנות חיי במפלגה - ובשנה הבאה ימלאו לי ששים שנה בארץ ובמפלגה -
היו לי הרבה וויכוחים עם חברים: על עבודה עברית, שמירה, ענינים מדיניים, יחס
לאנגליה, עליה, הגנה, חלוקה, מדינה, העברת הממשלה והכנסת לירושלים ועוד - אבל
אף פעם לא על אמת ושקר. לא עלה על לבי שבמפלגתנו ייחכן וויכוח כזה. בועדת
השבעה קם וויכוח זה - והתפטרתי, והודעתי (במכתב לשר שדרש ממנו להמשיך כראש
ממשלה) שאם גם אטל עלי מחדש להקים ממשלה אמשיך במלחמתי על האמת והצדק. ידעתי
מה שאומרים על כך העתונים, ואלה שהעם שבכיסם. אני מאמין בכוח האמת - אין כוח
גדול ממנה, נצחונה לא חמיד בא מיד, יש מדינות שמחיימות על שחיתות ורמיה
ושקרים ישראל - לא זה גורלה. וגם כבודה, אמשיך במלחמה זו. זוהי דעתי האישית
אין זה בא לגרוע מחשיבות שאר המשימות שהצעהי לחברים.

30.6.65, יום ד'

חקנתי הבוקר סעיפי המצע ושלחתי למשרד להעתיק אותם.

אשכול הזמין היום את שמעון פרס ומשה דיין לדון אתם על מסירת החומר

שהגשתי לשר המשפטים ליו"ר בית המשפט העליון.

- חנה למדן באה והחאוננה שבאה ל"אל-על" לישיבת הוועד שנקבע אמש, ושמעון

אמר לה שיש מטה ולא וועד.

- ביקר אחי השגריר מצ'ילי בלווי בחורה ישראלית מצילי. הוא כבר שלושה

חדשים בארץ, שאלני איך אני רואה המצב בעולם, במה"ח, אפשרות שלום - ואם הקבוץ

יאריך ימים. השיחה נמשכה כשעה וחצי.